

[0166]

SPANE

Spona komt yn it Brokmerbrief foar yn 'e sin fan 'fortokje' (sj. *Die Brokmer Rechtshandschriften*, útj. Buma, s. 261). De Westerlauwerske wjergera fan dy Aldeastfryske foarm komt - mei rekking fan de âlde *a* - tinkelik foar 't ljocht yn it Nijfrysk as *spane*, dat neffens it *Lyts Frysk Wirdboek* (Boalsert, 1944; s. 290) bitsjutte soe '(in zijn onderkieren) stappen, lopen, schrijden'. Fierders fine wy yn itselde wurk ek it mear bikende *omspane*, dat oerset wurdt mei 'rondlopen' en 'rondspoken' (s. 207). Troch dy lêste oersetting slút de Fryske foarm ek yn de bitsjutting aerdich oan op it Heechdútske wurd *Gespenst*, dat 'spoek, forskining' en yn it Middelheechdútsk noch 'forlieding, divelsk drôchbyld' bitsjut. Al kinne heakjes yn it neamde wurdboek, ek yn de twadde printinge fan 1956, ûnderskate dingen oanjaen, it wol my net oan, dat *spane* net mear bitsjutte soe as allinne 'stappe, rinne, trêdzje'. Dan soe men hast earder yn 'e wille reitsje en forklearje *spane* as in rutsen foarm fan *spanne*, om't de wjergera fan dat wurd yn it âldere Deensk, *spande*, safolle bitsjut as 'gean mei greate trêdden', 'strijde' soene wy to Grou sizze (sj. *Nudansk Ordbog*, København, 1957²; ûnder *spanke* op s. 840). Mar om't dy bitsjutting net oerlevere is foar it Fryske wurde *spanne* en ek, om't *spane* eat fortochts, eat 'unheimlichs' opropt, hâld ik it op 'e sibskip mei âefr. *spona*. Dat it sliepkeamerhabyt sa'n wêzentlik part fan it bitsjuttingsfjild wêze soe, ik wit n't. It hie wol goed west en jow de grif út in omtékst lichte forklearringen in bytsje krefter wer, lykas nammers ek dy fan *spaenbil*: 'persoon, die ongekleed rondloopt'. Is dat in nudist of ien, dy't syn boesgroentsje noch net oanhat, of hwat moat men dermei?

Hoe't it ek wêze mei, ik hoopje, dat ik *spane* thúsbrocht haw. *Spona* mei syn hast typysk Easterlauwerske *o* foar *a* is yn de neamde útjefte fan it Brokmerbrief al oansletten op syn Germaenske sibben.

Teake Hoekema.